

Asia: OM 31/41/2015

Lapsenhuoltolain uudistaminen

Yleistä

Onko teillä yleistä lausuttavaa työryhmän ehdotuksesta?

Etelä-Savon kärjäoikeus pitää ehdotusta kokonaisuutena arvioiden perusteltuna ja toteaa, että uudistukseen on ollut tarvetta. Monelta osin ehdotukseen on kirjattu jo käytännössä noudatettuja periaatteita. On hyvä, että käytännöt kirjataan lakiin, jotta oikeuskäytäntö myös lapsen huoltoa ym koskevilla asioilla yhdenmukaistuu tuomioistuimissa.

Joltain osin Etelä-Savon kärjäoikeus kiinnittää huomiota esityksessä muutettavaksi ehdotettaviin lainkohtiin esittäen niihin muutoksia ja uudelleen harkintaa. Etelä-Savon kärjäoikeus lausuu esityksestä vain edellä mainituilta osin.

Lapsenhuoltolain yleiset säännökset (1. luku; 1-5 c §)

Lausuntonne ehdotetuista säännöksistä?

Ehdotuksen mukaan lakiin ehdotetaan otettavaksi uusi 5 a §, jossa säädettäisiin muuttoon liittyvästä ilmoitusvelvollisuudesta. Kärjäoikeus pitää sinänsä hyvänä, että vanhempien yhteistoimintavelvoitetta korostetaan lisäämällä säännös ilmoitusvelvollisuudesta. Työryhmän mietinnön sivulta 51 ilmenee, että ilmoitusvelvollisuus ei koskisi pelkästään vanhempien ilmoitusvelvollisuutta toiselle vanhemmalle vaan ilmoitusvelvollisuus olisi myös lain 9 c §:ssä tarkoitetulla henkilöllä. Kärjäoikeus pyytää jatkovalmistelussa harkitsemaan sitä voitaisiinko ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle jättää sellaiset henkilöt, joille on vahvistettu oikeus tapaamiseen lain 9 c §:n perusteella.

Ehdotuksen mukaan lapselle voitaisiin määrätä edunvalvoja edustamaan huoltajan sijaista lasta tämän henkilöä koskevassa asiassa. Lainkohdan 2 momentissa viitattaisiin holhoustoimesta annettuun lakiin todeten, huoltajan sijaiseksi määrättävään edunvalvojaan sovellettaisiin muuten, mitä holhoustoimesta annettussa laissa säädetään edunvalvojan sijaisesti. Viittaussäännös koskisi näin ollen myös edunvalvojan sijaiselle maksettavaa palkkiota. Kärjäoikeus pitää tarpeellisena, että

edunvalvojalle maksettavasta palkkiosta otettaisiin lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annettavaan lakiin omat määräyksensä.

Huoltajat ja tapaamisoikeus (2. luku; 6-12 §)

Lausuntonne ehdotetuista säännöksistä?

Ehdotuksen mukaan lakiin ehdotetaan uutta 6 a §:ää, jossa säädettäisiin eräiden isyysratkaisujen vaikutuksesta lapsen huoltoon. Mietinnön sivulla 55 todetaan, että jos miehen huoltajuus on perustunut sosiaalilautakunnan vahvistamaan sopimukseen tai tuomioistuimen päätökseen, isyyden kumoaminen ei vaikuttaisi huoltajuuteen toisin kuin siinä tapauksessa, että miehen huoltajuus on perustunut avioliittoon lapsen äidin kanssa. Käräjäoikeus ei kannata ehdotusta tältä osin vaan katsoo, että isyyden kumoamisen vaikutus lapsen huoltoon tulisi kaikissa tilanteissa olla samanlainen.

Ehdotuksen mukaan lakiin kirjattaisiin mahdollisuus sopia lapsen vuoroasumisesta. Vuoroasumista koskevan termin ottamista laintasoiseksi kirjaukseksi käräjäoikeus ei pidä tarpeellisena, koska niin sanottua vuoroasumista koskeva järjestely voidaan toteuttaa jo nykyisen lainsäädännön puitteissa laajan tapaamisoikeuden kautta siten, että lapsi käytännössä viettää yhtä suuren ajan kummankin vanhemman luona. Vuoroasumista koskevan kirjauksen ottaminen ei myöskään muuttaisi nykyistä tilannetta, koska mietinnön sivulta 61 ilmenevän mukaan lapsella voi kuitenkin olla vain virallinen asuinpaikka, jonka mukaan määräytyisivät oikeudet julkisten palvelujen saamiseen. Emme pidä uskottavana, että vuoroasumista koskeva mahdollisuus vähentäisi vanhempien välisiä riitaisuuksia, koska useimmissa tapauksissa riita vanhempien välillä kulminoituu viralliseen asuinpaikkaan.

Lastenvalvojan toimivaltaa ehdotetaan laajennettavaksi siten, että lastenvalvojalla olisi mahdollisuus vahvistaa myös oheishuoltajuussopimuksia sekä vahvistaa myös 9 c §:n mukainen sopimus. Näiltä osin käräjäoikeus ehdottaa, että toimivalta säilytettäisiin edelleen yksinomaan tuomioistuimella.

Ehdotuksen mukaan lakiin otettaisiin säännös lapsen oikeudesta tavata muuta henkilöä kuin vanhempansa. Lapselle läheisten ihmissuhteiden jatkuvuuden turvaaminen on sinänsä hyvä asia mutta uhkana käräjäoikeus pitää sitä, että säännösehdotus on omiaan johtamaan riitaisimpiin oikeudenkäynteihin ja siihen, että oikeudenkäynnit entisestään lisääntyvät varsinkin kun hakemuksen vireillepanovaltaa ehdotetaan myös laajennettavaksi myös lapselle läheiselle henkilölle. Käräjäoikeus katsoo, että lakiin tulisi ottaa tarkka määrittely siitä mitä lapsen ja vanhemman väliseen suhteeseen verrattavalla vakiintuneella suhteella tarkoitetaan tarpeettomien oikeudenkäyntien välttämiseksi. Käräjäoikeus pitää myös ehdotuksen vaarana lasten elämän pirstaloistumista.

Käräjäoikeus pitää hyvänä ehdotuksena sitä, että aikaisemmin solmitun sopimuksen tai päätöksen muuttamiskynnystä korotetaan (12 §)

Oikeudenkäynti (3. luku; 14-17 §)

Lausuntonne ehdotetuista säännöksistä?

Käräjäoikeus pitää hyvänä ehdotuksen 14 a §:n 1 momentin säännöstä, jonka mukaan hakemuksessa tulee yksilöidysti ilmoittaa perusteen aikaisemman sopimuksen tai päätöksen muuttamiselle.

Ehdotuksen 14 b §:n mukaan väliaikais määräystä koskevaa pyyntöä tulisi käräjäoikeudessa käsiteltäessä järjestää istunto kuuden viikon kuluessa pyynnön esittämisestä. Käräjäoikeus pitää kuuden viikon määräaika epärealistisena ja tarpeettomana. Riittää on, että myös väliaikais määräyksen osalta käräjäoikeudelle asetetaan velvollisuus käsitellä asia ilman aiheetonta viivytystä. Jos määräaika kuitenkin halutaan asettaa tulee sen olla vähintään 8 viikkoa.

Käräjäoikeus ei vastusta sitä, että mahdollisuuksia kuulla lasta tuomioistuimessa laajennetaan. Erityisen hyvänä käräjäoikeus pitää sitä, että kuulemistilaisuuteen voitaisiin ottaa mukaan asiantuntija-avustaja.

Huolto- ja tapaamisriitojen tuomioistuinsovittelu (3 a. luku; 17 b ja 17 d §)

Lausuntonne ehdotetuista säännöksistä?

Tältä osin ei ole lausuttavaa

Vieraassa valtiossa annettu päätös ja lapsen palauttaminen (6. luku; 39 ja 41 §)

Lausuntonne ehdotetuista säännöksistä?

Tältä osin ei ole lausuttavaa.

Asetuksenantovaltuus (7. luku; 49 §)

Lausuntonne ehdotetusta säännöksestä?

Tältä osin ei ole lausuttavaa.

Liitelait

Onko teillä lausuttavaa liitelakeihin ehdotetuista muutoksista?

Lapsen elatuksesta annettuun lakiin liittyvä ohje lapsen elatuksen vahvistamisesta tulee päivittää mikäli vuoroasumista koskevat säännökset tulevat ehdotuksen mukaisesti voimaan.

Vaikutukset

Onko ehdotuksen vaikutukset mielestänne arvioitu asianmukaisesti?

Lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annettuun lakiin ja "liitännäislakeihin ehdotetut muutokset ovat niin merkittäviä, että muutoksen yhteydessä tulee huolehtia riittävästä koulutuksesta niin tuomioistuimissa kuin sosiaaliviranomaisissa työskenteleville unohtamatta muita sidosryhmiä kuten asianajajia, lupalakimiehiä ja julkisia oikeusavustajia.

Muuta

Onko teillä muuta lausuttavaa työryhmän ehdotukseen liittyen?

-

Virtanen Marja

Etelä-Savon käräjäoikeus - Lausunnon on valmistellut yhdessä laamannin kanssa kärjätuomari Eeva Hyötylä